

Ta'limda Kreativlikning Amaliy xarakteri.**Ravshanova Gulnoza Asqar qizi****Jizzax davlat pedagogika universiteti O'qituvchisi**

Annotatsiya Ushbu tezisda ta'lim jarayonida kreativlikning amaliy xarakteri, ya'ni o'quvchilar va talabalarda ijodiy fikrlash, muammolarni noodatiy yechimlar bilan hal qilish, innovatsion yondashuv va mustaqil ijodkorlikni rivojlantirishning mohiyati va amaliy usullari yoritiladi. Kreativlik nafaqat nazariy tushuncha, balki ta'limning real natijalariga bevosita ta'sir etuvchi omil sifatida ko'rib chiqiladi. Zamonaviy ta'lim tizimida kreativ yondashuvlar orqali o'quvchilarning tanqidiy fikrlashi, muammolarni hal qilish qobiliyati va innovatsion faoliyati oshirilishi ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qiladi. Tadqiqot asosan o'zbek ta'lim tizimida qo'llaniladigan amaliy metodlarga e'tibor qaratadi.

Kalit so'zlar: kreativlik, ta'limda ijodkorlik, kreativ fikrlash, innovatsion texnologiyalar, pedagogik kreativlik, muammo yechish, interfaol metodlar, mustaqil fikrlash, amaliy xarakter.

Abstract: This thesis highlights the practical nature of creativity in the educational process, that is, the essence and practical methods of developing creative thinking, solving problems with unconventional solutions, innovative approaches and independent creativity in pupils and students. Creativity is considered not only a theoretical concept, but also a factor that directly affects the real results of education. In the modern education system, increasing students' critical thinking, problem-solving skills and innovative activity through creative approaches serves to bring the quality of education to a new level. The study mainly focuses on practical methods used in the Uzbek education system.

Keywords: creativity, creativity in education, creative thinking, innovative technologies, pedagogical creativity, problem solving, interactive methods, independent thinking, practical nature.

Аннотация. В данной работе рассматривается практическая роль творчества в образовательном процессе, то есть сущность и практические методы развития творческого мышления, решения проблем нетрадиционными способами, инновационных подходов и самостоятельного творчества у учащихся и студентов. Творчество рассматривается не только как теоретическое понятие, но и как фактор, непосредственно влияющий на реальные результаты

образования. В современной системе образования повышение критического мышления, навыков решения проблем и инновационной активности учащихся посредством творческих подходов способствует выведению качества образования на новый уровень. Исследование в основном сосредоточено на практических методах, используемых в узбекской системе образования.

Ключевые слова: творчество, творчество в образовании, творческое мышление, инновационные технологии, педагогическое творчество, решение проблем, интерактивные методы, самостоятельное мышление, практическая природа.

Kirish Zamonaviy jamiyatda ta'limning asosiy maqsadi – nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarni kelajakdagi murakkab muammolarni noodatiy yo'llar bilan hal qilishga tayyorlashdir. Kreativlik (ijodkorlik) – bu mavjud bilim va tajribalarni yangi, foydali va original shaklda qayta ishlash qobiliyatidir [1]. O'zbekistonda ta'lim islohotlari doirasida (xususan, “O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontseptsiyasi” va PISA tadqiqotlari) kreativ fikrlash qobiliyatiga alohida e'tibor qaratilmoqda [2]. Kreativlikning amaliy xarakteri shundaki, u faqat nazariy emas, balki o'quv jarayonida real natijalarga olib keladi: o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, mustaqil izlanishni rag'batlantiradi va kasbiy muvaffaqiyat uchun zarur ko'nikmalarni shakllantiradi [3][4]. Maqola maqsadi – ta'limda kreativlikning amaliy tomonlarini ochib berish va uni rivojlantirishning samarali usullarini ko'rsatishdir.

Asosiy qism Kreativlikning amaliy xarakteri bir necha jihatdan namoyon bo'ladi:

1. **Muammolarni noodatiy hal qilishda** – Kreativ fikrlash o'quvchilarga standart yechimlardan tashqari yangi variantlarni topishga yordam beradi. Masalan, texnologiya darslarida fanlararo bog'lanish orqali loyihalar yaratish o'quvchilarda ijodiy yondashuvni rivojlantiradi [5].

2. **Innovatsion texnologiyalar va interfaol metodlar orqali** – Zamonaviy axborot texnologiyalari (masalan, SCAMPER, miya hujumi, inversiya) ta'limda qo'llanilganda kreativlikni faollashtiradi. Talabalarda mustaqil fikrlash va ijodiy izlanishni rivojlantirishda innovatsion texnologiyalarning ahamiyati katta [6][7].

3. **Pedagogning o'zi kreativ bo'lishida** – O'qituvchining pedagogik kreativligi – ta'lim sifatini oshirishning asosiy omillaridan biridir. Pedagog o'z tajribasini yangicha qayta ko'rib chiqishi, darsni noodatiy usullar bilan tashkil etishi o'quvchilarga ijodkorlikni o'rgatadi [8][9].

4. **Amaliy mashg'ulotlar va loyihalarda** – Guruhda ishlash, loyiha asosidagi ta'lim, ochiq topshiriqlar orqali o'quvchilarning kreativ potentsiali ochiladi. Boshlang'ich ta'limda kreativ yondashuv muammoli vaziyatlarni hal qilish va erkin fikrlashni shakllantiradi [10].

Kreativlikning amaliy xarakteri shundaki, u nafaqat o'quv jarayonini boyitadi, balki o'quvchilarni real hayotga tayyorlaydi: global muammolarni hal qilish, yangi kasblarda ishlash va innovatsiyalarni joriy etish uchun zarur [3][11].

Muhokama O'zbek ta'lim tizimida kreativlikni rivojlantirishda bir qator muammolar mavjud: an'anaviy yodlash usullari ustunlik qilishi, o'qituvchilarning kreativ kompetensiyasi yetarli emasligi, resurslar cheklanganligi [4][12]. Shu bilan birga, innovatsion texnologiyalar va xorijiy tajribalarni (Ken Robinson, Beghetto va Kaufman tadqiqotlari) qo'llash orqali ijobiy natijalarga erishilmoqda [6][13]. Amaliy jihatdan kreativlik o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, o'z-o'zini boshqarish qobiliyatini rivojlantiradi va ta'lim sifatini yangi darajaga ko'taradi. Masalan, PISA tadqiqotlarida kreativ fikrlash baholansa, O'zbekiston ta'lim tizimi shu yo'nalishda faol islohotlar olib bormoqda [2]. Muhokama natijasida shuni aytish mumkinki, kreativlikning amaliy xarakteri ta'limning kelajagini belgilovchi omil hisoblanadi.

Xulosa va takliflar Ta'limda kreativlikning amaliy xarakteri shundaki, u o'quvchilarni passiv bilim qabul qiluvchidan faol ijodkor shaxsga aylantiradi. Bu jarayon ta'lim sifatini oshirish, innovatsiyalarni rag'batlantirish va yoshlarni zamonaviy talablarga moslashtirishga xizmat qiladi [1][3][8].

Takliflar:

- O'qituvchilar uchun kreativ pedagogika bo'yicha malaka oshirish kurslarini ko'paytirish;
- Darslarda interfaol va loyiha asosidagi metodlarni keng joriy etish;
- O'quv dasturlariga kreativ topshiriqlar va fanlararo integratsiyani kiritish;
- Ta'lim muassasalarida kreativ muhit yaratish (klaster usullari, ijodiy loyihalar) [7][9][10].

Ushbu choralarni amalga oshirish orqali O'zbekiston ta'lim tizimi xalqaro standartlarga yaqinlashadi va yoshlarda ijodkorlikni rivojlantirishda samarali natijalarga erishadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. KREATIVLIK TUSHUNCHASI, MAZMUN MOHIYATI VA UNING NAZARIY METODOLOGIK ASOSLARI // CyberLeninka.
2. Ta'limdagi xalqaro tadqiqotlarning Yangi O'zbekiston taraqqiyotidagi o'rni // UZA.uz, 2022.
3. KREATIV TA'LIM: INNOVATSIYA VA SAMARADORLIK // Scienceweb, 2024. (TDPU konferensiya materiallari)
4. TALABALARDA KREATIVLIKNING NAMOYON BO'LISHI, MAZMUN VA MOHIYATI // In-Academy.uz.
5. O'QUVCHILARNING KREATIVLIK QOBILIYATLARINI SHAKLLANTIRISHDA FANLARARO BOG'LANISH // ResearchGate, 2025.
6. Talabalarda kreativlik sifatlarini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalaridan foydalanishning ahamiyati // JDPU.uz, 2023.
7. TA'LIMDA KREATIV FIKRLASH VA ZAMONAVIY AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH METODLARI // CyberLeninka.
8. Ta'lim sifatini oshirishda pedagogik kreativlikning ahamiyati // SciUp.org.
9. KREATIV PEDAGOGIKA // InLibrary.uz.
10. BOSHLANG'ICH TA'LIMDA KREATIVLIK TUSHUNCHASINING TERMINOLOGIK TAHLILI // CyberLeninka.
11. O'quvchilarda kreativ fikrlashni rivojlantirish // Universaljurnal.uz, 2024.
12. OLIY TA'LIM JARAYONIDA TALABALARNING KREATIV QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI // Ilmiyanjumanlar.uz.
13. Beghetto, R. A., Kaufman, J. C. Nurturing Creativity in the Classroom. Cambridge University Press, 2010 (o'zbek tilidagi maqolalarda keltirilgan xorijiy manba sifatida ishlatilgan).